

Pildrežģis

Sena un pārbaudīta būvkonstrukcija

Teksts: Dace Ezera

Foto: Jānis Kairis, Fēlikss Sitņikovs

Latvijā dažādas būvfirmas šobrīd piedāvā gan supermodernas tehnoloģijas, gan jaunā kvalitātē mūsu senču iecienītas un laikmetos pārbaudītas tehnoloģijas. Pildrežģa konstrukcijas ēkas Latvijā vairāk ir pazīstamas tajos reģionos, kuros mitinājušies iecelotāji no Vācijas. Piemēram, dzīvojamo ēku, noliktavu augšējie stāvi Liepājā (viena šāda lieliska ēka ir skatāma Ķīšežera krastā – Brīvdabas muzejā), dažas ēkas Vecrīgā, Kuldīgā, Jelgavā. Tā nav, ka fahverks («fachwerk» – vācu val.) vai pildrežģis kā būvkonstrukcija būtu Latvijā aizmirsts.

Kas ir pildrežģis?

Tā pamats ir koka karkasa sienas konstrukcija – koka karkass ar dažāda materiāla aizpildījumu. Kā stāstīja arhitekti, tas tomēr nav latviskais būvniecības stils un pie mums galvenokārt ienācis tajos novados, kur trūka kokmateriālu un akmeņu. Arī Vācijas un Francijas vēsturiski strīdīgajā Elzasas reģionā kokmateriālu trūkums pamatā noteica pildrežģu konstrukciju popularitāti. Plašie vīna lauki lika atkāpties mežiem. Arī Anglija slavena ar Robina Huda laiku mūžamežu iznīcināšanu. Tad nu loģiskākais risinājums bija pildrežģis. Vidējas rocības viduslaiku pilsētnieks mūra māju atļauties nevarēja (ugunsgrēka draudu dēļ koka

ēkas pilsētas mūru iekšpusē vispār bija aizliegts celt), tad radās šis ekonomiskais un ērtais celtniecības stils. Arī būvniecības process bija samērā moderns: amatniekiem tuvējā plavā viss bija jāsaliek un jāsanumurē, kādā secībā sakārtot, bet vakarā vai naktī jāaizved uz īsto vietu un jāiestiprina. Viduslaiku pilsētas ikdiena bija pārāk šaura, lai puspilsētu dienā nobloķētu ar celtniecības darbiem. Aizpildīt jau gatavo pildrežģa karkasu ar tā sastāvu bija daudz ātrāk un vienkāršāk.

Vācija, Austrija, Šveice – šo zemju kalnainajos apvidos teicami iekļaujas pildrežģu ēkas. Austrijā kalnu kūrortos vēl šodien būvē viesnīcas pildrežģa izpildījumā. Stils tiek ieturēts. Arhitektam Jurim Pogam šogad palaimējies būt Austrumfrancijā, Elzasas pērlē Kolmārā, tur visa pilsēta veidota no pildrežģa konstrukcijas ēkām. Pildījums ir daudz biezāks nekā pats režģis. Būvniekiem ir jārēķinās ar siltumizolācijas prasībām.

Pildrežģis ir tradicionāls vācu arhitektūras mantojums

Pildrežģis ir tipiska vācu tradīcijās būvēta konstrukcija, kura tiek izmantota arī mūsdienās. Vecrīgā, piemēram, atrasts, ka karkasu pildīja ar zaru pinumiem, ar māliem, ar ķieģeļiem, arī ar nededzinātiem māla ķieģeļiem. Pildījumam izmantoja arī mālu ar salmiem un kaļķi. Liepājā – ostas pilsētā – ēkām karkasa aizpildījums ir ar maziem holandiešu ķieģeļiem. Latvijā pirmām kārtām pildrežģa konstrukcija izplatījās Zemgalē, pateicoties tam, ka šai novadā maz koku. Pildrežģi mazāk sastopami Latgalē un Vidzemē, jo tur koka netrūka un tas bija lēts materiāls. Zemgalē būvēja ļoti daudz dzīvojamās mājas, Jelgavā to bija pat ļoti daudz, kā arī laukos, muižās, kur tika būvētas divstāvu konstrukcijā. Toties Kurzemē šādas būves mazāk, jo tā bagātāka ar citiem materiāliem. Ja arī tur būvēja, tad pirmais stāvs bija no koka, bet pildrežģis bija zelmaņa daļā.

19. gadsimta beigās un 20. gadsimta sākumā pildrežģa konstrukcija parādījās kā sava veida dekorācija Rīgas jūgendstila namos. Tas bija romantisma periodā. Pildrežģa ēkas ar šīm aplikācijām ir neo-romantisms. Latvieši daudz ietekmējušies no vāciešiem.

Pildrežģis ir tipiska vācu tradīcijās būvēta konstrukcija, kura tiek izmantota arī mūsdienās.

Būvniecību nosaka tradīcijas

Pildrežģa mājas savulaik nav celtas tikai ekonomisku apsvērumu dēļ. To būvniecību noteica arī tradīcija. Ekonomiska pieeja bija tikai Zemgalē. Bija daudz kolonistu, kas atbrauca uz Latviju un sacēla pildrežģu ēkas. Jelgava savulaik bija pilsēta, kur pildrežģa konstrukcijā būvētu ēku bija ļoti daudz. Diemžēl Otrā pasaules kara laikā to nopostīja, bet to, kas vēl bija palicis, pakāpeniski nojauca un vēl joprojām jauc. Vienīgajā kvartālā, kas palicis no vecpilsētas ap Dambja ielu, ēkas pakāpeniski sabrūk.

Pildrežģis ir koka karkass ar kaut ko aizpildīts, līdzīgi kā mums tagad konstruktīvi būvē koka karkasa mājas ar vates aizpildījumu. Bet tas, ja šodien, māju būvējot, izmanto pildrežģi, ir tieši saistīts ar romantismu. Lai būtu citādāk nekā kaimiņam.

Šodienas mājās pildrežģa konstrukcija saglabājusies visai maz, vairumā palikuši tikai dekoratīvi elementi, pārņemti no šī būvējuma stila. Vecrīgā savulaik bijis ļoti daudz pildrežģu māju. Ēka Mazā Pils ielā 6 ir viena no retajām pildrežģa mājām, divstāvēģā māja: kādreizējais Jēkaba baznīcas pastorāts. Kuldīgā Vecās aptiekas māja ir būvēta šajā konstrukcijā.

Pildrežģa ēkas pie mums bijušas daudz vairāk, bet pamazām šīs konstrukcijas nomainītas. Saglabājušies vienīgi vairāki dekorējumi. Mūsdienās māju īpašnieki vēlas kaut ko no senās konstrukcijas un uz apmetuma uzkrāso zīmējumu. Jūrmalā ļoti daudz koka māju īpašnieki vēlējas, lai koka māja izskatītos pēc pildrežģu ēkas. Lai būve izskatās pēc akmens mājas, tās tika apmetas. Ir varianti, kad izveido mūra apmetuma imitāciju.

Krustabaznīcas iela 11
Rīga, LV-1006
Tālrs.: 7078888
Mob.: 26172906
Fakss: 7078899
E-pasts: info@bskoks.lv

Ozola un oša dēliņu parkets:

veids izmērs
Radial Exclusive 500/70/15
Select 500/70/15
Natur 500/70/15

Piedāvājam arī parketa ieklāšanas darbus!

rustik(ozols) 420,350/70/15 7,10 Ls/m²

rustik(ozols) 420,350/70/15 7,10 Ls/m²

Akcija!